

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΣΤΟ ΔΕΔΕΑΓΑΤΣ

Δελίνο.

Μόνος μέσα στο θαγόνι, σκιές

Ο Κύρ - Χαράλαμπος ή Κύρ - Μη-
ταος, του ζυθοσιτατόριου ή «Λιμε-
ρικη»

στά πλάγια των βουνών, σκο-
τάδι άρχισο ν' απλώνεται μέσα
στα θαθεία ποτάμια. Ώρες ά-
ναμνήσεων και άδρες...νύστας !
Νύστας που την φέρνει ο δμύρ-
ρυθμος, ο άδιάκοπος και υστα-
κτικός κρότος της μηχανής που
τρέχει...

—Ντρούκου-ντρού! Ντρού-
κου-ντρού! Ντρούκου-ντρού!
...και το λικνιστικό κούνημα
του θαγονιού.

Άποκοιμήθηκα.
Πόσο;
Όστε κι' έγω δέν ξέρω! Χρό-
νος όλόκληρος μου φάηκε.

Άξαφνα κάτι κρότο, κάτι
τρανταγμοί, κάτι άλλότες κι-
νήσεις με ξύπνησα. Είχαμε
φθάσει σε μία στάση φαίνεται,
και με ξύπνησε ή άλλαγή του
κινητικού ρυθμού.

Πετάχτηκα στο παράθυρο. Μέ-
σα στο θραδινό το μούχρωμα,

σταυροί, ίσταυροί, μαύροι, τετράγωνοι, κανονικοί και άβθονοι,
ύψωνόντουσαν άπάνω, πρής τον ούρανό.

—Βρέ, πού θρίσκομαι! σκέφτηκα. Στο "Άγιον Όρος είμαι ή
πάω στο Δεδεαγάτς;

Έμπρός μου, μία έπιγραφή «Σ τ ά σ ι ς τ ο υ
Ν ί κ α κ ι' ένα άλλο δνομα αρχαικό, πού
δέν τó θυμώμαι τώρα. Σάν Συκορρόγη, Συ-
κορράγη, κάτι τέτοιο...

Και οι σταυροί, σταυροί παντού, σαν κοπά-
δι από πουλιά, που νύχτωσαν και καθήσανε
παντού, για να ξεκουραστούν...

Κι' όμως θρισκόμουν μπρός σ' ένα χωριό.
Γραφικό χωριό, με μία χαραάρα στη μέση,
οπία άρκετά, κάθε σπίτι από δύο καπνοδό-
χους και κάθε καπνοδόχος στην κορυφή κι' ά-
πό έναν σιδερένιο σταυρό.

Δέν ήμουνα λοιπόν στο "Άγιον Όρος, άλ-
λά στάς εσθεθείς...καπνοδόχους του χωριού!
Πρατότυπο και γραφικό τό θέμα, όταν μά-
λιστα κανείς τό θέλει έξαφνικά, μόλις άνο-
γόντας τά μάτια του από τόν ύπνο.

Σέ λίγο τό τραίνο ξανακυλάει στις σιδερέ-
νιες του γραμμές.

Έγω κυτάζω, κυτάζω τό χωριό, πού τό
φυλάνε οι άβθονοι σταυροί από ψηλά, σαν τά
έφορεύουν έπί'αυτού, από τις καπνοδόχους τών
σπιτιών του... Γαλαζώπες τό σκεπάζουν, λιγο-
λίγο, άχνες και καντοί. Ο ήλιος έχει δύσει.

Ο ούρανος έστάχτωσε, σκοτεινίασε. Ένα συννεφάκι μονάχα
κοκκινίζει, σαν να πονάη, εκεί κάτω, θαθεία στη δύση... Στάζει,
θα νύμειζε κανείς, τόν πόνο και τό αίμα της ημέρας πού πεθαί-
νει. . . Κι' άπάνω στον ήσυχο τόν ούρανό, διαγράφονται, σαν
σκιαγραφίες, μέσα στο θαθύ τό μούχρωμα, οι άβθονοι σταυροί
τών καπνοδόχων του χωριού...

Σταυροί, σταυροί, σταυροί, έπρόθελλαν από παντού.

Στό Δεδεαγάτς.
Βράδυ.

"Ώσχη πόλις, νοικακρεμένη. Πό-
λις με παλαιά ψυχή και με νέο
πνεύμα...

"Ώσχια, σε γή, σε ούρανό, σε
θάλασσα, σε ψυχές, σε πνεύματα, σε
διαθέσεις, σε έμψυχα και άψυχα.

"Ερημη ή άκτή. Όστε κόσμος, ού-
τε κύματα...

Δύο γυναίκες μόνον. Μιά χονδρή
και μία αδύνατη. Πολύ αδύνατη ή
μία, πολύ χονδρή ή
άλλη. Μού φαίνεται
πώς εινε προσωπο-
ποιημένες ή άμπτω-
τις και ή παύρ-
ροια...

Σέ λίγο θγαίνει
τό φεγγάρι.

Βλέποντας την άν-
τανάκαί του, νο-

μίζεις πώς κοιμάται άπάνω στα νερά.

Μέ δύο φίλους κάθομαι σ' ένα
ζυθοκαφερακοταλείο, στην πλα-
τεία, πού ήταν άλλοτε ή ψα-
γορά.

Τώρα τό μέρος καθαρίστηκε.
Ο Δήμος έκαμε σήμερα πρώτης
τάξεως ψαραγορά, κάτω εκεί στη
παραλία.

Στό πλάγινό μας τραπέζι, έ-
νας γέρος παίζει σε μία ψααρ-
μόνικα παλιά παθητικά τραγου-
δία:

Μιά τριχα άπ' τά μαλλία σου
τά μάτια μου να ράψω,
να' όσο σού κάνω στο θεό
άλλη να μην παττάσω.

Σουρωμένο πρόσωπο, άσπρα
μαλλιά, έμφάνις δυστυχισμένη,
κουρασμένη.

—Τόν βλέπεις αυτόν, μού λέει
ό κ. "Αθανασόπουλος, εινε ο "Α-
σπρομάλλης.

Τόν βλέπω πού εινε...άσπρομάλλης, του άπαντώ!

—Εινε και τ' δνομά του "Ασπρομάλλης. Μπαρμπαγιάννης "Α-
σπρομάλλης λέγεται.

Και μού λέει και την "Ιστορία του.

Εινε πρόσφυγας από την "Ανδριανούπολι. Με τη γηρασμένη έ-
κείνη ψααρμόνικα, ζή την οικογένεια του, μία
οικογένεια μεγάλη, με έφτά παιδιά, με
έφτά στόματα άνοιχτά, πού θέλουνε να φα-
νει!... Δύστυχη ζωή!...

Δυστυχία άρμονισμένη σε τόνους μουσι-
κούς!

Δέν ξέρω πώς, καμιά φορά, της μουσι-
κής οι φθόγγοι, μού φαίνονται σαν άναστει-
ναγμοί, και ο ήχος της σαν θρήνοι.

Μά έρχονται τά ούδα, οι μεξέδες, τά κα-
λαμαράκια τά τηγανητά, ή μπύρα πού ά-
φρίζει, ή τηγανιτές μαριδες, ή ζεστές, τά
καθαρά ποτήρια τού νερού, πού φαίνονται
σαν να γελάνε, λάμπονται και εύτυχη και κά-
θε σκέψη τή σκεπάζουν.

Και της ψυσαρμόνικας ο παρατεταμένος
θρήνος, και τό θογγητό, και ο ήχος ο σω-
τός, σαν ήχος κηδείας μακrunής, κάνει ν'
άναθράζουν ή καρδιές από χαρά, και τό
πνεύμα από ένθουσιασμούς και εύτυχίες.

Κι' ήθελε ο Χάρος,
πουλί μου να με πάρη,
άιντε, θα πεθάνω και θα κλαίψ,
άιντε, κώμα στο παιδί, θα λές...

"Αλλά ο Χάρος στην περίπτωση αυτή εινε συνδαιτυμόν και
ουσεμψοισιαστής!...

Στό "Ζυθεσιτατόριο" της "Α-
μερικής".

Πιό άκριθά εινε τά λαχανικά
έδώ, παρά τά ψάρια.

"Ώσας γιατί τό Δεδεαγάτς έ-
χει θάλασσαν άπέραντη, με άρ-
μυρό νερό, αλλά χρωάφια και
γλυκό νερό δέν έχει.

Ψάρια πολλά και εκλεκτά.

"Απέναντί μου τρώει ένας ά-
στυνόμενος μία γλώσσα. Στραγ-
γυλός και παχύς αυτός, όσο λι-
ανή εινε ή γλώσσα και πλα-
τεία. "Αλλά τί πλάτος και τί
μάκρος εινε αυτό, θεέ μου!...

"Όταν τό γκαρσόνι τού την
έφερε, έτοιμη, άγνίζουσαν, τη-
γαυητή, ένόμισα πώς ήτανε...τρα-
πεζομάνθηλο και όχι ψαριό.

"Αλλά και τό γκαρσόνι, έ-
χει την ιστορία του κι' αυτό.

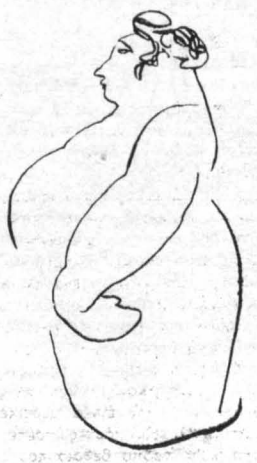
Λέγεται Μήτσος ή Χαράλα-
μπος; Ένα από τά δύο. Μορφή
"Ηπειρωτική, καταγωγή άπρο-
οιδόριτος, πρόσωπο στεγνωμέ-
νο, χαρακτηριστικά άνθρωπου
πού δούλεψε, κουράστηκε και

Ο Μπαρμπα - Γιάννης ο "Ασπρο-
μάλλης, από την "Αδριανούπολι !

Το κάπνυμος έτρωγε μία τεραστία γλώσσα

"Η...ποτήρια; στην προκειμένη της
"Αλεξανδρουπόλεως !

δέν απόχτησε τών κόπων του τό τμήμα...

Σας παραθέτω τό σκίτσο του, σκίτσο...κακοποιού.. Γιατί ό Μήτσος ή Χαράλαμπος, στήν πραγματικότητα, είνε άπειρώς ομαθαθέτερος.

Καί ή ιστορία του τόν καθιστά συμπαθέστατον άκόμη. Ήταν, μου είπανε, διευθυντής του Ζυθοσιτατορίου, πρώτα ας τός και τώρα έγινε γκαρζόν, στήν παλιά δουλειά του.

Αλήθεια-ψέμματα, δέν ξέρω! «Σκάλες άνεβάζει ό Θεός, λέει ό λαός, και σκάλες καταβάζει!»

Προσθέτομεν ήμεις: —Καί ή δουλειά!

Όταν τό πρωί πäs να φύγει από τό σταθμό τής Αλεξανδρούπολεως, νομίζει πως θρίσκεσαι σέ μία υπόθεση έντελώς οικογενειακή.

Άγιοι επιθάτια, πάντοτε, και όλοι άναμεταξύ μας! Ό δήμαρχος κ. Άλτιν-Άλμάζης, ένας καλός πράγματι δήμαρχος, δραστήριος και άποδοτικός, με τί στραφή του ή ρεμπουτίλικα και τά αττιμμένα του μουστακία, ψηλάς, καμαρωτός, χωρίς έπανωφόρι, πάει και έργεται σάν να μάς έπιθεωρή.

—Άλτιν-Άλμάζης! διερωτάμεθα, τί δνομα είνε αυτό; Κάποιος μάς λέει τήν άπορία.

Ό Άλτιν-Άλμάζης, είνε από μία καλή οικογένεια τής Αδριανουπόλεως. Είχε στά παλιά τά χρόνια, έναν πρόγονον πλούσιον και κουβαρνταν Μιά ήμέρα, που περνούσεν έκενος από κάποιον δρόμο τής Αδριανουπόλεως μ' ένα φίλο του, είδε καταγής ένα χρυσό ναπολεόνι.

Ναπολέονι τότε, που είχε τό κατοίκι δόλοκληρο μονάχα μια δραχμή, ήτανε δλόκληρη περιουσία. Έκείνος όμως, όχι μονάχα δέν έσκυψε γιά να τό πάρη, αλλά και τό έκλότισε.

—Πάρτο, άν τό θές, είπε στόν άλλο!

Καί από τότε τούς έμεινε τό δνομα «Άλτιν-Άλμάζης», στή τουρκική γλώσσα που σημαίνει:

«Ό άνθρωπος που κλωτσαέ: τό χρυσάφι».

Έκείνη τί στιγμή, να και περνάει από τό θαγόνι μας και από τά άλλα τά αγόνια, μία νέα. Νύχια κόκκινα, ρούχα πενιχρά, στήθη καλλιεργημένα, μάτια όμορφα και πονηρά, πρόσωπο θαλασσινό, μορφή έν γένει ύποφερτή, πολκάκι από τσιτί κίτρινο, παπουτσία από τό καρτσάκι.

Καί περνάει και ξαναπερνάει, σάν κάποιον να αναζητά και να μή τόν θρίσκη.

—Ισως και να ζητάη, μήπως τήν θρηπί αυτή, κανείς!

Μά ό δήμαρχος τήν βλέπει, άγριοειδί και τής λέει με μία άπότομη φωνή:

—Φύγε, θρέ, από δω, να μη σέ κλέψουν!

Καί τό κορίτσι, όπου φύγει-φύγει! Τόν κυττάμε, παραξενευμένοι.

—Είνε καλό κορίτσι! μάς λέει. Δέν είνε αυτό αύτες, που νομιάστε!... Μά έχουε μυαλό σήμερα τά κορίτσια; Γιατί να παρεξηγητά ή κοινωνία του Δεδεαγάτς;

Καί έτσι φύγομεν από τήν Αλεξανδρούπολη, άποκομίζοντες έντυπώσεις θεωρητικές και όχι...έμπρακτες! τούταές!

Όυτε παρεξηγησις, αλλά ούτε και...έξηγησις τής κοινωνίας του Δεδεαγάτς!

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Η ΤΡΕΛΛΕΣ ΤΟΥ ΒΙΣΜΑΡΚ

Όταν ό Βίσμαρκ πήγε στήν Φραγκφούρτη ως πρεσβευτής τής Πρωσίας, κάθισε σ' ένα σπίτι, στο όποιο δέν ύπήρχε κανένα κουδούνι. Φώναζε λοιπόν τόν σπιτικοκοκέρη του, ό όποιος καθόταν μέσα στο ίδιο σπίτι, και τού είπε:

—Πρέπει να βάλετε ένα κουδούνι μέσα στόν κοιτώνα μου, γιατί δέν μπορώ να φωνάζω τόν ύπηρετή μου ν' άνεβαίνη έπάνω.

—Αλλά αυτό, κύριε, δέν είμαι ύποχρεωμένος να τό κάνω γιατί δέν περιλαμβάνεται στους δρους τής μισθώσεως! άποκρίθηκε αδαθέστατα ό ταγιοκόνης σπιτικοκοκέρης.

Ό Βίσμαρκ δέν έπέμενε, αλλά τήν άλλη μέρα, πρωί-πρωί, ό οικοδεσπότης άκουσε έναν πυροβολισμό κι' έτρεξε κατατρομαγμένος, στο διαμέριμό του πρεσβευτού, γιά να ίδη τί συνέβη.

Είδε λοιπόν τόν νοικάρη του να γεμίζει τό πιστόλι του και έμεινε άναυδος.

—Τί έλατε, κύριε; τόν ρώτησε τότε ό Βίσμαρκ. Άνησυχώσατε: Άλλά εγώ άποφάσισα μ' αυτό τόν τρόπο να καλώ τόν ύπηρετή μου, αφού δέν θέλετε να τοποθετήσετε ένα κουδούνι.

Μην άνησυχώτε λοιπόν. Ψυχραιμία, κύριέ μου, ψυχραιμία!...

Τό κόλπο τού μεγάλου πολιτικού έπιασε. Τήν ίδια μέρα κιάλας είχε στή διάθεσί του, όχι ένα, αλλά δύο κουδούνια!..

ΑΠ' ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΠΟΙΚΙΛΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Ή έρεφεκτονία στήν Κίνα. Γιατί οι Κινέζοι σκότωναν τά πρώτότακα παιδιά τους. Ποιοί ύπήρξαν οι διασημότεροι άνδρες τών αιώνων. Ένας αιωνόσιος γιατρός. Ποία ήταν ή διατίτα του. Γραμματόσημα με εικόνες αγίων. Τα έλασαν τών γιατρών στήν αρχαιότητα, κτλ. κτλ.

Τό έθνος τής βρεφοκτονίας έτεκράτησε στήν Κίνα επί δόλοκληρης χιλιετηρίδος. Ό έταίος ό Κομφούσιος, πριν από 2500 χρόνια, άπέτυχε στις προσπάθειές του να καταπολέμησέ τό φρικαλέο αυτό έγκλημα. Τόν άνω π. Χ. αιώνα οι γονείς μεριάζον φιλών τής πολιτείας, Σιάν-Σι έτρωγαν τό πρώτο τους παιδί, μόλις γεννιόταν, άδιάφορο άν ήταν άνδρας ή γυναίκα. Οι τεκνοφάγοι αυτοί, κατά τόν φιλόσοφο Μό-Τσου, είχαν τήν άσάλοστη δικαιολογία γιά τό άπάνθρωπο έθός τους: «Όσοι οι πρώτοι καρπαι ενός νέου σένδρου δέν αξίζουν όσο έκείνος που βγαίνουν καθάρη. Έτσι και τό πρώτο παιδί μιας νέας γυναίκας είνε άάξιον να μή γεννηθή καρτερικά».

Πρό τ' άντα χρόνων, ή «Επιθεωρησις» του Λουδίνου ύπέβαλε στούς πλέον διατεταμένους άνδρες τής έπαχης τό έρώτημα: «Ποιοί ύπήρξαν οι μεγαλύτεροι άνδρες όλων τών αιώνων; Λουδόν, τό άποτέλεσμα τού δημοψηφίσματος αυτού ύπήχη: τό έξης:

Ό Σαΐτζη έλαβε ψήφους 21, ό Καλομάχος 16, ό Ιούλιος Καίσαρ, ό Γουτεμβέργιος και ό Νεύτων από 14 ψήφους, ό καθένας, ό Δάντης 13, ό Λαβίνιος 12, ό Στέφενσον 11, ό Όμηρος, ό Βούδδας, ό Αριστοτέλης, ό Μιχαήλ Άγγελος, ό Φραγκλίνος και ό Αϊζάκ, 9 ψήφους έκαστος, ό Μωσής, ό Σωκράτης, ό Άγιος Παύλος και ό Βάτ 8 ψήφους έκαστος, ό Κομφούσιος και ό Καρλομάγνος 7 ψήφους έκαστος.

Ένας από τούς λόγους θνητούς, που έζησαν πραγματικώς περισσότερο από έναν αιώνα, ύπήρξε και ό διάσημος γιατρός του Τσαοου Αλεξάνδρου Β', Αλωνιάς Μαρσελ. Ό άκαταπάντος αυτός άνθρωπος, ως τις τελευταίες ήμέρες τής ζωής του, διατηρούσε άκαμάς όλες του τις δυνάμεις, σωματικές και πνευματικές. Όταν έταρτα σέ ηλικία 85 χρόνων, έπρησ τήν πελατία του, έκτός από τόν Τσαοου. Ως τήν ήμερα τού θανάτου του όμως — πέθανε 102 έτών — δέν έπαυε να παρακολουθεί τις προόδους τής ιατρικής έκστεισης και να συμβάλλη με τις έργασίες του στήν έξέλιξη της. Όσο γιά τί διαίτα, τήν οποία κρατούσε, αυτή ήταν έντελώς άπαυχαρτωτική τους ύγειολογίας. Ό γιατρός - Μαθησιαίτας κομόταν 3 ως 4 ώρες τό εβδοματετώρο, έτρωγε καθημερινώς λουκανίνα, ζαμπόν και γαρίδα, έπινε όλα τά ποτά, και κατά προτίμησην βότκα, και κανόνες άκαταπαύτους!...

Έβρετε ότι ύπάρχουν γραμματόσημα, έπάνω στα όποια είνε ζωγραφισμένες εικόνες αγίων; Λουδόν, στα 1866, ή Άγγλία έξέδωσε τρεις ασημένια γραμματόσημα γιά τά ιερτά τών Παρθένων. Στη μία ασημένια παρτίστα ή Παναγία μόνη της, στήν άλλη ή Παναγία με τό Χρ.σθ στήν έγκαλιά της και στή τρίτη ή παραβολή τών μοσρών παρθένων! Στο Βέλγιο, στα 1895, ό κληρικώφρον ύπουργός Βιάν ντε Περεφόνια, ό όποιος έπέβαλε νομοθετικά τήν Κυριακή άργία, έξέδωσε γραμματόσημα με τήν έπιγραφή: «Μη εργάζεσθε τήν Κυριακήν». Στήν Πορτογαλία, στα 1895, κατά τόν έορτασμό τής εδδαής έκατοστητηρίδος του Άγιού Άντονίου τής Πάδοβας, έξέδωσαν πολλές σειρές γραμματόσημων, στα όποια παρτίσαντο ό Άγιος να δείξωσι να δειμαίνεται τόν Χριστό, να άνέρχεται πρός τούς ουρανούς κτλ. Στο Βέλγιο, κατά τήν έκθεση τών Βρυξελλών τού 1896, τό τότε καθολικό φρονιμώτον ύπουργείο, έξέδωσε γραμματόσημα, στα όποια εικονώσαν ό Άρχάγγελος Μιχαήλ πεινούσις, να σπώσων έναν δρώνοντα. Ή Άγγλία, τέλος, στα 1899, έξέδωσε γραμματόσημα γιά τί Μάλτε, στα όποια παρτίσαντο τό γαιάτρο τού πλοίου τό όποιο μίστρεψε τόν Άγιο Παύλο στή Ρώμη, γιά να δικαστή!...

Ό αρχαιότερος κώδις τού κόσμου είνε χειρηνμένος έπάνω στήν περιγραφή στήλη του Χομοιορφαί, τήν όποια άνεκάλεσε ό κ. Μόργκαν στα Σούσα, τήν πρωτεύουσα τής αρχαίας Περσίας. Ό κώδις αυτός όρίζει τό ποσόν, τό όποιον όφείλει να πληρωσεί ό άρρωστος στο γιατρό τού τόν θεραπεύσει. Ή αμοιβή τού γιατρού καθορίζεται από τήν άρρώστεια που γιάτρεψε και από τό επάγγελμα και τήν κοινωνική θέα τού άρρωστού. Τό περιεργον όμως είνε ότι ή θεραπεία τού μαπαύ ενός εδωμένου στοιχίζει φτηνότερα από τί θεραπεία τού μαπαύ ενός άπολύ άνθρώπου! Αυτό άναγράφεται στόν κώδικα, αλλά χωρίς καμιά έπιτήρηση. Γιατί, τάχα, να ξάνε αυτή τήν παράκληση ό νομοθέτης; ό όποιος είνε λεπτομερέστατος σε όλα σημεία; Κατά τόν ίδιο κώδικα, ό γιατρός που θύ κηθή ως ύπάτιος τού θανάτου ενός δούλου, όφείλει να πληρωσεί δόλοκληρο τό ποσόν τής άγοράς άξίας τού δούλου στόν άφέντη τού!...